

a) Duraklar az hece sayısından meydana gelmelidir. Yani, 6+5'li yerine 4+4+3 vezinli şiirler kullanılmalıdır. Özellikle 4+4 ve 4+3 ölçüleri tercih olunmalıdır.

b) Mısralar pek uzun olmamalıdır.

c) Duraklar belirli olmalıdır.

d) Her mısra, veya beyit ayrı bir cümle olmalı, yani beyit ile anlam da bitmiş bulunmalıdır. Böylece şiir, çabuk anlaşılmalıdır.

e) Kafiye sık ve belirli olmalı. Kafiye mısralar birbirlerinden uzaklaşır veya kafiye hafif, yarım olursa çocuğun ilgisi azalmış olur.

f) Hayaller çok belirli olmalı. Tasvirler tamam ve kesin yapılmalıdır; anlatım mecazlı ve kapalı olmamalıdır.

g) Duyguların çözümünden çok, olaylara yer verilmeli ve bunlar da sınırlı bilgiye ve basit denemelere dayanmalıdır. La Fontaine' in çocuklar için başarılı oluşu, her zaman onlarca bilinen hayvanlara bağlı olaylara dayanmış olmasındandır.

h) Konuları vatan ve millet olan şiirler tavsiyeye değer. Siyasi, karamsar şiirleri belletmek hem haksızlık, hem de yanlış olur.

İbrahim Alâaddin'in sıraladığı niteliklere bir de, manzumedeki bazı kelime ve mısra tekrarlarının (ezberleme kolaylığı ve çocuğu etkileme bakımından) isabetli olacağını eklemek gerekir.

Dr. A. Ferhan Oğuzkan da, çocukların sevebilecekleri şiirler için şunları söylemektedir:

«Yaşına ve kavrayışına uygun olan ve iyi bir atmosfer içinde sunulan her şiir, çocuğun hoşuna gider. Bununla birlikte anaokulunda ve ilkokulun ilk devresinde okuyan çocuklar daha çok mizahî ve tasvirî şiirlerden zevk alırlar. İlkokulun ikinci devresinden itibaren çocuklar, başarılı olmak şartıyla, çeşitli türlerde yazılmış şiirlerden ayrı ayrı hoşlanırlar.

Mizahî şiirler, kelime oyunlarına dayanan, tekerlemeleri andıran, konusu bakımından da komik unsurları ve kahramanları meydana getiren şiirlerdir. Genel olarak birinci ve ikinci sınıf öğrencileri, içinde güldürücü unsurlar, nükteler bulunan bu tip şiirleri çok severler. Daha büyük çocuklar ise bu şiirleri bazen «çocuksu», bazen de «saçma» bulurlar. Bununla birlikte dördüncü ve beşinci sınıf öğrencileri, bu türde kendileri de kısa denemeler yapmaya çalışırlar.

Ahenk, anlatım ve dil seviyesi bakımından başarılı olan mizahî şiirler, çocuklardaki şiir sevgisini uyandırmaya ve geliştirmeye yarar. Önceleri sadece bu çeşit şiirlerden zevk alan bir çocuk yavaş yavaş daha ciddi ve daha öz şiire yakın manzumeler okumaktan zevk almaya başlar.

Çocukları etkileyen şiirlerin büyük bir kısmı da tasvirî şiirlerdir. Çocukların yakından tanıdıkları hayvanları, kuşları, balıkları, ağaçları, bitkileri ve eşyayı anlatan şiirler daima ilgiyle dinlenilir veya okunur. Çocuklar bu türlü şiirlerde kendi hayat tecrübeleriyle yakından ilgili fakat kendilerinin dile getiremedikleri olayların tasvirini bulurlar. Sınırlı da olsa, kendi bilgi, görgü ve duyuları ile şiirlere konu olan varlıklar arasında kolaylıkla bir ilişki kurabilirler.

Tasvirî şiirlerin seçiminde öğretmen için büyük bir güçlük yoktur. Çoğu kez yedi yaşındaki bir çocukla on yaşındaki bir çocuk bir şiirden aynı derecede hoşlanabilirler. Yeter ki seçilen şiir kelime ve anlatım tarzı bakımından çocuğun anlayış seviyesinin üstünde olmasın.» (10).

Şimdi bu nitelikleri, şu şiircik üzerinde uygulayalım:

KÖREBE

**Şarkı söyler döneriz,
Bil bakalım biz kimiz?
Değneğin var körebe,
Göster bizi körebe.**

**Buldun, buldun beni sen,
Ebe benim gerçekten,
Değğini bana ver,
Haydi dönün beraber.**

**Hayır, hayır, ebesin,
Eğlencesi herkesin,
Elindeki değnekle,
Ortamızda dur, bekle.**

Ali Ulvi ELÖVE

a) Duraklar az hecelidir: Şarkı söyler + döneriz.

4

3

b) Mısralar uzun değildir: Her mısra 3-4 kelimedenden meydana gelmiştir.

c) Duraklar belirlidir: Değğini + bana ver,
Haydi, dönün + beraber.

(10) Aynı dergi.

11
Örnekleriyle Çocuk Edebiyatını
Enver Naci Gökşen, Remzi Kitar-
bevi, İstanbul: 1985